

Čtenářská lekce Škvíry

Marka Míková

Kniha Marky Míkové *Škvíry* mě zaujala na první pohled svou až magickou obálkou a také poněkud zvláštním názvem. Vypráví příběh osamělé holčičky, která se pomocí škvír ve zdech ocitá v jiném čase i prostoru. Příběh samotný je trochu smutný: Matylida vyrůstá bez maminky a není úplně jasné, co se s ní stalo. Tatínek je hodně zaměstnaný, na dceru nemá čas. Holčička zažívá svá malá dobrodružství na tajemných místech a nakonec zde nalézá i odpovědi na otázky, které ji trápí.

Víc než samotný děj knihy mě zaujala celková až uhrančivá atmosféra příběhu. V knížce jsou krásné popisné pasáže tajemných míst, kam se Matylida skrz škvíry dostává, zajímavá je i úvodní kapitola, kde se schyluje k napínavému vstupu do jiného světa. V lekci jsem se tedy zaměřila na tyto aspekty knihy.

Popis čtenářské lekce

Cíl čtenářské lekce Přiblížit dětem atmosféru příběhu. Zaměřit se na pocity a náladu, kterou text vyvolává a ukázat si, jakými prostředky toho lze dosáhnout. Vytvořit ilustrace, které naše pocity vyjadřují.

Pomůcky

Kniha, ukázka z knihy – popis tajemného pokoje (okopírovaný na tolik menších papírů, kolik je ve skupině dvojic), papíry jsou složeny do malých čtverečků, aby se daly dobře ukrýt, pauzovací papír, pastelky (i bílá).

Aktivita před četbou

Uviděla docela roztomilý pokojíček. Na podlaze koberec, na stěnách obrazy a na obrazech nejrůznější šelmy – tygři, lvi, gepardi, pardáli –, uprostřed pokoje stolec a v rohu kanape. Na stropě se houpal lustr se skleněnými cingrlátky a střídavě vrhal na šelmy světlo a stín. To asi, jak tam profukovalo. Vonělo to tam po levanduli, a dokonce se ozývala hudba. Někdo kdesi preludoval na piano. To je jako já, usmála se Matylida, protože přesně tuhle skladbu zrovna teď hrála.

„Íňa,“ ozvalo se zase a teprve tehdy si Matylida všimla, že na lustru visí za ocas jakési zvíře. Vypadalo trochu jako kočka, ale nebyla to kočka, bylo to bílé a na hrudi to mělo černou skvrnu, protáhlý čumáček a očka jako korálky. Byla to fretka.

Na úvod lekce jsme si s dětmi povídali o tom, co je na vánočních svátcích podle nich nejlepší. Děti jsem poprosila, aby se to pokusily vyjádřit jedním slovem. Zazněla slova jako rodina, prázdniny. Tomáš přímo použil slovo, kterého jsem se chtěla dobrat a které

je hlavním tématem lekce – atmosféra. Přemýšleli jsme, co vše tvoří atmosféru, starší děti to vysvětlovaly mladším.

Po úvodním povídání jsme plynule přešli k seznámení s knihou *Škvíry*. Ukázali jsme si obálku (má pěkný výtvarný nápad – na přední straně se děje něco, co pokračuje na straně zadní) a hádali, o co asi v knize půjde.

Co to vůbec je škvíra?

Bude příběh smutný nebo veselý?

Děti dopředu tipovaly, že příběh bude trochu smutný a záhadný, škvíry budou asi fungovat jako portál do jiného světa. Kuba si myslel, že škvíra je metafora pochroumaných mezilidských vztahů (mezi lidmi jsou škvíry, jsou si cizí a hádají se).

Aktivita při četbě

Pak jsem dětem přečetla část úvodní kapitoly a krátce jsem je seznámila s hlavní hrdinkou. Mluvili jsme o tom, jaké pocity v nás text vyvolává. V příběhu je scéna, kdy tatínek kvůli práci nestihne přijít na Matyldino koncertní vystoupení. Jak se asi holčička cítí? Zeptala jsem se dětí, jak by se asi cítily ony. Pokračovali jsme ve čtení a dozvěděli se, jak Matylda objeví na chodbě domu škvíru a dostane se skrz ni do tajemného prostoru.

Aktivita po četbě

Následovala aktivita po četbě, při které děti na chodbě školy hledaly škvíry a v nich schované překvapení – papírky s textem, ve kterém je popsán pokoj, v němž se spolu s Matyldou ocitly. Pak se rozdělily do dvojic. Jedno dítě z dvojice přečetlo část popisu druhému, které podle toho kreslilo tajemný pokoj na přeložený pauzovací papír, poté se role obrátily. Vznikly dva obrázky, které díky průhlednosti pauzáku přiložením k sobě vytvořily jeden iluzivní, téměř prostorový obraz pokoje. Složením obrázků od všech dvojic vznikla zajímavá mnohvrstevná ilustrace, které dominuje vždy ten obraz, který je na vrchu.

Před kreslením jsme si krátce řekli, že o atmosféře pokoje mluví i vůně, hudba a barvy. Také jsme si předem vysvětlili zvláštní slova použitá v popisu – *pardáli, kanape, preludoval, fretka*.

Reflexe lekce

Hledání textů a vzájemné čtení děti bavilo, ještě o pár lekcí dál si na tuto aktivitu vzpomínaly. Líbil se jim i nápad s pauzákem, ilustrace vypadají skutečně trochu tajemně, což odpovídá náladě knížky. Bylo hezké s dětmi sdílet, že jeden stejný text vyvolává různé pocity, tím pádem jsou i obrázky různé. Pro každého je důležité něco jiného.

Nakonec děti dostaly za úkol přemýšlet, co se asi v tajemném pokoji stane. Většinou tipovaly, že Matylda v jiném světě najde přátele nebo zažije nějaké dobrodružství se šťastným koncem. Ve skutečnosti se holčička přenesla v čase a potká se už jako dospělá se svou maminkou. Vyústění příběhu ale nebylo pro naši lekci stěžejní, spíše mi šlo o to, abych dětem zprostředkovala pocitový zážitek z knížky.

Při dílně čtení se děti zaměřily na atmosféru textu u vlastních, právě čtených knih. Měly za úkol najít úryvek nebo i jen slovo, které ji vystihuje.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Celá lekce je vhodnější pro starší děti, zamýšlení nad pocity a náladou jim nedělá žádný problém, naopak se mi zdálo, že jim toto téma vyloženě vyhovuje. Mladším dětem je třeba vše více vysvětlovat a přibližovat přes vlastní zážitky a zkušenosti.

Autorka lekce: Lucie Vrtalová (knižnice Obecní knihovny Chocerady, výtvarnice)
manažerka školního čtenářského klubu ZŠ Campanus Praha 11